СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 259. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 6. падолиста, 1925. VOL. XXXIII. No. 259. Jersey City, N. J., Friday, November 6. 1925. THREE CENTS

Уряд береться до справи вступлення до світового суду

ВАШИНГТОН, 4. падолиста. — Президент Кулидж предложив нині сенаторови Борі яко голові сенатового комітету для заграничних справ питання остаточного приступлення Злучених Держав до світового суду. Видно з того, що уряд хоче вирішити сю справу як одну з перших чергових справ на засіданню нової сесії конгресу. Яку відповідь дав сенатор Бора, невідомо.

ЮНІЇ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗАРІБКІВ З ВОЄННОГО ЧАСУ

ШИКАГО, 4. падолиста. — Західні юнії зелізничих трейменів і кондукторів постановили на спільних зборах зажадати від зелізниць приверненя зарібків з воєнних часів.

За сими юніями підуть відай юнії полудня і сходу, які незадовго відбудуть свої збори. Домагання будуть тоді предложені зелізничим зарядам.

Зелізничі заряди вже кажуть, що сповнення сих домагань коштувалоби зелізниці 25 міліонів долярів у рік.

ЩЕ ОДИН НЕБІЩИК ВИБРАНИЙ В ПОСЛИ.

ОРЕНДЖ, Ню Джерзі, 4. падолиста. — Межи републиканськими кандидатами при сьогорічних виборах був Гантер Лидсі, котрий кандидував з републиканської партії на уряд стейтового посла. Не діждав він до виборів, бо помер на три тижні перед днем виборів. Мимо сього обчислення голосів при виборах показало, що він дістав 68,382 голоси та побив 9,000 голосами свого противника з демократичної партії. Републиканці не могли змінити кандидата, бо кандидат помер уже по упливі речинця, до котрого після виборчого закона кандидата можна було змінити.

ПОЛІЦІЯ НА ПЕНСІЇ БУТЛЕГЕРІВ.

ШИКАГО, 4. падолиста. — Місцеві газети подають, що члени бутлегерської шайки Гени, яку недавно суджено тут у федеральнім суді, показували газетярам книги сеї шайки, з котрих виходить, що шайка платила правильні пенсії 250 шикагоським полісменам, цілий ряд урядників, занятих в прокураторії, та урядників трох бюр детективів.

ПОЛЯКИ ВИБРАЛИ ВЕСЬ МІСЬКИЙ УРЯД.

ВИЛКС-БАРЕ, ПА., 4. падолиста. — При місцевих виборах в Нантиковк побідила демократична ліста, що складалася зі самих Поляків. Всі міські урядники, від мейора міста в долину, будуть обсаджені Поляками.

УТЕЧА З ЕЛИС АЙЛЕНДУ.

НЮ ЙОРК, 4. падолиста. — З імміграційної стації на Елис Айленді втекли нині 6 імігрантів, котрих мали завернути до Европи. Імміграційний комишенер Керен каже, що ся утеча є для нього доказом, що в Ню Йорку оперує дуже хитра спілка пачкарів імігрантів.

Трох утікачів перекрадалися в Америку без пашпортів на кораблях, а трох других були вже на американській суши, але єоповнили злочини, за які їх мали депортувати.

ВПЛИВ ДОВШОГО ПОСТУ.

ШИКАГО, 4. падолиста. — Шикагоський університет переводив досліди над питанням упливу довшого посту на душевний стан людини. До досвідів зголосилися три особи: муж і жена Глейзи та Фредерик Голцел.

Ходило їм наперед о те, чи правдою є, що піст успокоює нерви. На основі 33-дневного посту переконалися, що підчас посту нерви не вспокоюються, але після посту, коли людина вже верне до нормального життя, в неї рука певнійша і думане яснійше.

Завважали кромі сього, що людина, яка постить, лежить у ліжку довше, як звичайна, але спить менче. Чим довше людина постить, тим більше її сниться. Сниться все про їду. Нюх у постячого о много острійший; звичайна водопроводова вода має для нього так сильний запах, що він її часто пити не може. Одному з відбуваючих пробу відкинуло в три дні посту тютюн так, що він до кінця посту на тютюн дивитися не міг.

ЗАМКНЕННЯ ЛЬВІВСЬКОГО МОНАСТИРЯ КАРМЕЛІТІВ.

Згідно з відомостями, які подає в однім з останніх чисел „Дзеннік Людови", монастир Кармелітів у Львові, в якому поповнено вбивство, має бути закритий. Показується, що той „пшигнембйони страшним випадкєм" — як це писала польська брукова „Газета Поранна" — ігумен Бряк, який після того, як о. Копач втік від нього з сокирою, замкнувся в своїй келії на ключ, не даючи аж до ранку нікому знати про цей випадок, теж не без вини. За його „дзялальносьць" зняли з нього священичі свячення. Видно, що була до цього не мала причина.

Той самий „Дзеннік Людови" містить ще один цікавий причинок до історії кармелітського монастиря, а іменно листа одного зі своїх читачів, який подаємо в перекладі.

„Звичайно в ріжних обставинах говориться, що „старі люде не памятають", однакож я, хоча старий, памятаю. Було це в Божому році 1879 або 1880. Там на тім кармелицькім узгірю, в будинку, що стояв побіч монастиря, містилася бурся панен семинаристок під педагогічним наглядом ксьондзів Кармелітів і під зарядом п. Н. Наслідком цього нагляду і „розмишлень" на засіданнях ксьондзів, питомців і семинаристок — був факт, що більшість сповідаючихся семинаристок стали матерями, не виходячи офіціяльно замуж. Четвертий рік учительського семинаря в 1879 році з цього приводу розвязано, а цей скандал волікся за ксьондзами Кармелітами і став одним із звен „кармелітської традиції".

ЛЬОТЕРІЯ ПОДРУЖА.

Кажуть, що подруже є льотерією, але часом може бути й таке, що льотерія є вступом до подружа. Так є в Мадриді. Там управа міста рішила на річним народнім осіннім фестині уладити оригінальну льотерію, в якій можуть брати участь лише незамужні дівчата і нежонаті молодці. Щасливець, що виграє головну виграну одержує міліон пезетів, але мусить зобовязатися, що небаром одружиться.

ІНТЕЛІГЕНЦІЯ ПАВУКІВ.

Досліди природника Бальцера виказали, що павуки при ловлі добичі менше послугуються змислом нюху як дотику і хемічним змислом. І американський дослідник Берос досліджував змисл дотику павуків і також переконався, що вони мають сильний змисл. При найменшому дотику павутинки павук зараз пізнав, чи в його сітці находиться якесь чуже тіло. Бальцер переконався, що павуки мають теж незвичайно розвинену память. Коли він забирав павукам кусні їх поживи, вони зараз заподадливо шукали їх. Взагалі ділання павуків являються не як чисто автоматичні, але дуже часто як повні змислу, обдумані. Так приміром павук не обсує мухи яку обсновував уже инший павук. Коли Бальцер давав павукові муху (яка незамітно була привязана), павук усе старався забрати муху на свою „вартівню". Колиж це не вдавалося, старався перекусити волос, на якім була впнята муха. Колиж і це не вдалося, павук усе таки не покидав мухи, лише на місці брався виссати її. Причиною цього льогічного, постепенного ділання певно не можемо назвати інстинкт, але доцільне роздумання.

ЕСПАНКА ЗІ СПЛЯЧКОЮ.

Англійські часописи доносять, що в Англії викликала велике занепокоєння нова пошесть, а іменно еспанка получена зі сплячкою, тому що потягає вона за собою досить богато жертв. Цього року захорувало в Англії на цю недугу 1969 осіб, при чому процент смертних випадків застрашаючо великий.

Еспанка зі сплячкою появилася в Европі перший раз в 1917 році. Перші її випадки завважено у Відні. Небавом після того ця недуга появилася в Німеччині, а в квітні 1918 року ствержено випадки еспанки зі сплячкою в Англії. Ця недуга небезпечна особливо для людий молодих і в середньому віці; старших вона так не чіпляється.

Перші ознаки цеї недуги виявляються великою втомою, сильними болями голови, подвійним баченням (двоїться в очах) і вимітованням. Часами показується на шкірі висипка, яка однакож зникає в протягу 24-ох годин. Часто появляються сильні болі горла. Звичайно при кінці третього тижня приходить кріза і якщо недужий її переїде, то більш-меньш за два тижні приходить знову до здоровля. В противнім випадку приходить смерть через повільний постепенний параліж відихових органів.

ІЗ ЖИТТЯ РЕКРУТІВ У СТАРИННОМУ РИМІ.

Староримське військо рекрутувалося за часів цісарства майже виключно з провінціонального населення. Зараз після нарукування рекрути складали торжественну присягу. Присяга та ріжнилася від усіх инших присяг тим, що не були то ніякі правничі формули, лише релігійна тайна. Обоз, до якого діставався рекрут, замикав його на весь час від горожанського життя. Брами обозу пильнувала сторожа день і ніч. Відвідини родини були дуже обмежені. Неволю цю збільшувало ще й те, що рекрутам було строго заборонено женитися. В рішенню префекта Єгипту, Рутілія Люпо, в спадковій справі з останніх літ панування Траяна, виразно вказано на те, що рекрут не сміє женитися. І Тацит у своїх анналах згадує про це обмеження права, що зрештою прислугувало кождому римському горожанинови. Віддалення від родинної місцевости, трудності з комунікації і почтою причинювалися до того, що римський жовнір був зовсім ізольований. До того ще залізна дисципліна, яка не жахалася найгрізніших засобів. Коли кождий Римлянин мав причину гордитися тим, що є горожанином римської держави, то не міг бути гордим із того поневолений і мучений чоловік, що служив у римських легіонах.

НАЙЦІКАВІШИЙ ГОТЕЛЬ НА СВІТІ.

Найцікавіший готель на світі без сумніву є в Каліфорнії, при дорозі, що веде з Санта Круз до Сан Джозе. В Каліфорнії, як звісно, ростуть найбільші дерева на світі, т. зв. мамутові дерева. Найшовся підприємець, який зумів використати такі дерева для своєї цілі. Ґрупу дерев-мамутів перемінив у гостинницю, яка не стояла його коштів будови ані чиншу. Високий пень такого дерева велитня, що в обемі має майже 22 метри, перемінено на гостинну салю. Невеличкий город, оброслий вючими ростинами, служить за їдальну кімнату. Багато инших високих деревмамутів, але менших в обемі, що ростуть довкола, уладжено як спальні, з ліжками, зеркалами, умивальнями й з усім иншим комфортом, який звичайно буває по готелях. Одно дерево, що росте трохи оподалік, служить за мешкання для готелевої служби.

Злучені Держави висилають воєнні кораблі до Сирії.

АЛЕКСАНДРІЯ, Єгипет (Африка), 4. падолиста. — Відсі відпливло два американські протиторпедовці до Бейруту, пристані в Сирії, щоб охоронити життя тамошніх Американців, коли революційний рух перенісся туди з Дамаску.

З Дамаску повідомляють, що там борня між повстанцями і Французами триває далі і ціле місто виглядає як поле бою.

На освободженє міста з французької окупації спішать також сирійські повстанці з дальших сторін.

ЖЕРТВИ В ДАМАСКУ.

ПАРИЖ, 4. падолиста. — Французьке міністерство війни повідомляє, що підчас бомбардовання міста Дамаску, в Сирії, згинуло 200 сирійських повстанців. З Французів згинуло 10 осіб і 20 було важко ранених.

ТАЙНА ІТАЛІЙСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКА УМОВА.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 4. падолиста. — Італійські протифашістські політики, котрі втікли до Швайцарії, кажуть, що Муссоліні заключив торік тайну умову з російським урядом, в якій обі сторони прирікають собі взаїмну поміч проти балканських держав і Туреччини.

РОКОВИНИ ІТАЛІЙСЬКОЇ ПОБІДИ.

РИМ, 4. падолиста. — Сьогодня обходжено тут святочно 7-мі роковини здачі австрійської армії італійському генералови Діацови.

ПО СКИНЕННЮ ШАХА.

ТЕГЕРАН, столиця Персії, 4. падолиста. — Перський „меджиліс" (парлямент) віддав диктаторську власть в краю Резі Ханови, щоб не допустити до революції по скиненню династії Каджар.

Правительство скличе новий меджиліс, який яко установчі збори вирішить про будучу форму правління Персії.

Перське правительство живе у добрих відносинах з російським большевицьким урядом, який звернув власність і концесії, що забрав був царський уряд, але большевизму не хоче, бо каже, що совєтські установи не надаються для Персії, в якій соціяльні умови устоялись 2,000 літ.

ЗАКОПИ АБД-ЕЛ-КРІМА.

ФЕЗ, столиця Марока, 4. падолиста. — Полонені Мароканці оповідають, що провідник Ріфів побудував для себе і свого війська закопи, з яких буде боронитись. Його закопи в місцевости Тарґіст такі просторі, що він може туди заїздити автомобілем і в закопах навіть завертати.

ЩЕ РАЗ УПАВ З КОНЯ.

ЛОНДОН, 3. падолиста. — По повороті з далекої подорожі англійський престолонаслідник упав нині на ловах з коня, але нічого йому не сталось.

(Князь Валії, як був в Америці, сказав одній цікавій дівчині, що він ані разу не впав з коня, але богато разів упав з конем).

В РУКАХ КИТАЙСЬКИХ ОПРИШКІВ.

ПЕКІНГ, столиця Китаю, 3. падолиста. — З острова св. Івана на південь від Гонг Конг повідомляють, що тамошні опришки полонили двох американських священників.

За почином тутешнього американського посольства вислано туди один американський проти-торпедовець і один китайський воєнний корабель.

ЯК СТЯГНУТИ ГРОШІ З ДОВЖНИКІВ?

ВІДЕНЬ, 3. падолиста. — Тутешний купець Ердос видумав новий спосіб стягання довгів. Один з його довжників збанкротував і не міг йому віддати довгу у висоті $10,000. Тоді Ердос заасекурував його на таку суму і одного дня загіпнотизував його і звелів йому іти на гору Ракс, яка висока на 6,000 стіп, і там скочити з високої скелі кинть головою. Довжник, попавши у сон, слухав вірителя, але що ціла операція забрала забогато часу і труду, він пробудився і побачив на яві, що його віритель з ним робить. Віритель, побачивши пробудженого довжника, зараз похитав значучо головою, бо допевнився вже, що асекурації не дістане. Але на сьому не скінчилось, бо довжник ще й повідомив поліцію про сей винахід.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ВІД У. Н. КОМІТЕТУ

Управа У. Н. Комітету, яка істнує від 6 літ яко ліквідаційна для ведення й остаточного вирішення майна У. Н. К. і зобовязання У. Н. К. для сиріт в старому краю (фонд з українського дня) прийшла по кількох нарадах до переконання, що далі теперішній стан справи не може продовжатись і, що вже найвисша пора дім в Ню Йорку продати і гроші вислати до Галичини на призначену ціль.

Управа У. Н. К. мала право се зробити давно на основі постанови останнього зїзду У. Н. К., одначе годі було се досі зробити із-за трудного фінансового становища, в якому находився дім У. Н. К., коли ліквідаційна управа його перебрала під управу.

Тепер завдяки ощадній господарці справа дому У. Н. К. упорядкована і можна з нею покінчити.

Управа скликала була дня 26. вересня с. р. нараду бувших членів У. Н. К., на якій зясувала справу і просила о опінію бувших членів про те, як вирішити справу дому У. Н. К. Всі бувші члени У. Н. К. на сьому зібранню погодилися з думкою, що нема іншого виходу, як тільки продати дім і всі гроші післати до старого краю на призначену ціль, а присутні представники нюйорських українських товариств, хотячи, щоб дім остався в українських руках, заявили згоду його спільно закупити.

Ліквідаційна управа У. Н. К. вважає, що се була би найкраща розвязка справи і готова продати дім нюйорським українським товариствам та віддати добуті гроші на призначену ціль в Галичині, але передтим хоче знати про се опінію загалу українського громадянства, а зокрема бувших членів У. Н. К. в цілих Злучених Державах. Длятого подає справу до прилюдного відома і просить висловити опінію про згаданий плян, або евентуально подати інший плян розвязки сеї справи, до 30 днів, себто до 4-го грудня с. р. на адресу:

Vladimir B. Lototsky, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Ню Йорк, 4. падолиста, 1925.

ЗА УПРАВУ У. Н. К.:

о. Волод. Лотович, Іван Добрянський, Волод. Б. Лотоцький.

З ОДНОГО БОКУ ЗАМИРЕННЯ, А З ДРУГОГО ВІЙНА

Не вспіли ще в Европі натішитися замиреннем в Локарно, як вибух на балканськім вулкані новий конфлікт. Це не маловажна подія. Грецько-болгарський конфлікт міг так само добре бути початком світової заверухи як це було в 1914 році по сараевськім атентаті. Бо цілий Балкан не є нічим іншим як іграшкою в руках великих европейських держав. Тут перехрещуються їхні інтереси. При помочи тих малих держав снують вони свої інтриги та великодержавні мрії.

Тим разом одначе стояли перед всіма державами ще свіжі страхіття послідного военного лихоліття та повоенних нещасть в Европі і не диво, що ту нову війну зліквідувала Ліґа Націй скорше як того навіть можна було надіятися. Це перший раз коли Ліґа виявила свою активність в властивому напрямкови свого призначення. Тим вона піднесла свій престіж, а заразом збудила надію, що при певних зусиллях всетаки можна залагодити навіть і територіяльні конфлікти мирною дорогою.

Та з другого боку насуваються нам чорні думки, коли кинемо оком на це, що діється в Мароко і Сирії. Щодень ллється там кров. Бомбардованне Дамаску Французами коштувало тисячі людських невинних жертв, поминаючи знищене майно, яке числять на сотки міліонів долярів. І мимоволі питаемо себе: А що на це каже Ліґа Націй? Чому вона не спинить боротьби? Чому не вислухае поневолених Друзів і Рифів?

І тут виходить слаба сторона Ліґи Націй, що е ліґою держав, а не народів, що обороняе в першу чергу державні народи, що інакші засади пристосовуе до народів Азії і Африки як у себе в Европі. Що показуе себе сильною супроти слабих, а безсильною супроти могучих, таких як Анґлія і Франція. Бо тільки потураннем Франції дасться оправдати це, що Ліґа Націй не реаґуе на бомбардованне Дамаску так як реаґувала на наїзд Греції на Болгарію.

Бо так як неправним був грецький наїзд на болгарську землю, так неправним е французьке пануванне в Сирії. Від коли Франція одержала мандат над Сиріею, себто від 1920 року, ллється там кров рік річно, до Друзи не хочуть підчинитися чужій владі та не думають залишати свій богатий край під визиск чужинців, себто в першій мірі Французів, а далі і Анґлійців. Ті послідні рівнож потерпають, тому не натискають на Ліґу на мирне полаґодженне конфлікту. Вони мають свої інтереси нафтові в Мозуль і бояться прогнання білої раси з Азії, бо коли залишиться Азія для азійських народів, тоді приходить конець і всемогучости британської імперії.

Всеж таки і Франція і Анґлія бачуть свої слабі сторони, бачуть в який очевидний конфлікт попадають з своїми власними принціпами і з Ліґою Націй, як ними сотвореною інституцією. Під тим оглядом мусить прийти між ними до певного порозуміння і не е виключене, що в недалекому часі буде Ліґа розвязувати сирійський та мароканський конфлікт, подібно як розвязуе грецько-болгарський.

Показуеться, що Ліґа Націй е доброю і потрібною інституціею, коли би вона поступала після своїх прінціпів і вживала до всіх народів одної і тоїсамої міри. До цего часу домінуюче становище в Лізі займала Франція і Анґлія. Тепер допервa прийде третий важний чинник: Німеччина. Якщоби так приступили до Ліґи Україна і Росія та Америка, тоді пішлаби її робота лекше. Тоді можнаби мати в руках канчук і на грубші риби, навіть такі як Франція.

Та наразі ще цего нема і нема кому припинити пролиття [illegible] ллється на сирійських та мароканських [illegible]

„ПРОБЛЄМА РОСІЙСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ ГРАНИЦІ НЕ ІСТНУЄ"

На запит англійського кореспондента: „Що думаете про східні кордони Польщі? Чи не е це справа так само трудна як і проблєма західних границь", — відповів совітський міністер закордонних справ Чічерін, що для них не істнуе проблєма російсько-польської границі.

Над тою відповідию ломлять собі тепер голову в першій мірі Поляки, а дальше і вся заграничнa европейська преса. Поляки тішаться візитою Чічеріна і його заявою ще більше як тішилися приїздом Бенеша до Варшави та тогож гарними словами. Є деякі тверезі голоси, які кажуть бути Польші обережною що до московських залицянь, але вони проходять безслідно. Польща потребуе, подібно як морфініст, штучних встрикувань, щоби піднести в собі духа. По кождім встрикненню вони бачать всьо в рожевім світлі, тішаться тим як діти та не бачуть властивої небезпеки. Бенешови треба було наполохати троха Німців то поїхав собі до Варшави і встрикнув Полякам морфіни в формі чесько-польського союза. Раділи тим, та не довго. Бо ото як тільки Франція зачала поводитися з Німцями як рівний з рівним, проворний Бенеш доскочив в одній хвилі до Франції та почвалав до Берліна пропонувати Німцям розємний мир. Річ ясна, що навіть не згадував про це Польщі. Це відчинило Польщі очі і вона побачила сміх та облуду. Та морфініст не видержить довго без морфіни, тамта вийшла, чи там минулася, треба свіжої. Тим разом заморфінував їх Чічерін і то так сильно, що вони ще досі не прийшли до себе. Чічерін хотів настрашити Німців союзом з Польщею та розбити мирову конференцію в Локарно і томуто робив такі солодкі міни до Польщі. Може мав він ще інші пляни, але найважнійший був той, щоби при помочі Польщі покерешувати мирові заходи в Европі. А що Німеччина недописувала Росії а Франція Польщі то подали собі тепер руки Польща і Росія, бо обое остали самітними і заведеними в дружбі. Та нова та дружба неприродна та позбавлена всякого історичного та психольоґічного підкладу для того, хто хоч трохи обзнайомлений з історією обох народів. Така угода можлива, але вона не має тепер так як і не мала в минувшині нічого тривкого в собі. А це тому, що Росія не граничить з Польщею, а тільки Україна та Білорусь. Не знати чи це мав на думці Чічерін, коли говорив, що для него не істнуе проблєма російсько-польської границі. Та для нас це ясне, що істнуе тільки проблєма українсько - білорусько-литовсько-польських границь на сході і то в першій мірі українсько-польських. Ми будемо вирішувати це питання без огляду на те, як думає про це Чічерін в Москві, а Скшиньскі з Ґрабским в Варшаві.

Знаменним є ще й цей факт. Коли відбувалася конференція в Локарно, розійшлася вістка, що польський заграничний міністер Скшиньскі мав заявити, що Польща хоче приступити до заключення розємного мира з Росією та що вона згідна що до цего, щоби передом скликати конференцію що до ревізії рижського договору.

Значить навіть в теперішних відносинах уважає польський міністер за конечне перевести ревізію договору в Ризі, а потім доперва заключати дійсний пакт Польщі з Росією. По тій ревізії осталаби при Польщі без сумніву Холмщина та Галичина. Холмщину вважають вони за „коренну" польську землю, а Галичина не обнята рижським договором. В той спосіб мавби бути ситим московський вовк і польська коза.

Всі ті хорі комбінації є одначе тільки випливом хорих мозків. Осирочені вчорашні вороги подають собі руку до такої згоди, яка їм обоїм не може принести ніякої реальної помочі, бо говорячи практично ціла та згода не вартує фунта кляків. Бо що може дати за поміч Росії дрантива Польща, чого може надіятися Польща від Росії. Того що її не буде нападати? Та в тім і лихо, що Польща та її лідери всеще думають старими понятями і бачуть тільки Росію та Польщу, а заперечують істнування розвиваючогося українського фактора, який зголоситься згодом до слова, який вже зголошується і не дає її спокою на границі та численними наїздами нагадує, що не тільки в уяві, але в самім ділі істнує українсько-польський кордон.

Нема російсько-польського кордону і нема російсько-польського союзу, якийби мовчки перейшов над українсько-польським кордоном. Той союз мусить здавати собі справу з того, що між Польщею а Росією розпростерлася українська територія та що український нарід не дозволить на торг своєю шкірою.

Москва і Польща се два наші відвічні вороги. І оден і другий хотівби нас в цілости пожерти. І тому, що вони оба так захланні та що жаден з них не годен нас в цілости стравити, ми могли видержати ту страшну історичну боротьбу. Треба матися одначе на осторозі, щоби вони тепер не помудріли і не подали собі руки до дійсної згоди. Бо це продовжилоби нашу боротьбу та коштувало куди більше жертв.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Величаве свято Першого Падолиста.

День Першого Падолиста залишиться довго в памяти українського громадянства Филаделфії. Від непамятних літ не бачив тут ще ніхто такої маси нашого народу як на сьогорічному Падолистовому святі. І хоч не було властивої аґітації за тим святом, хоч були перешкоди, про які точно сповістить комітет, свято випало так величаво, що перейшло всякі сподівання. З того треба заключати, що день Першого Падолиста се дійсно велике національне свято, яке увійшло вже в кість і кров нашу, яке відчуває кождий, в чиїм серцю тліє хоч слаба іскорка дійсної а не фарисейської любови до свого народу і його минулого. [illegible] мови д. Т. Грицея і д-ра Л. Мишуги, сценічний образ в двох картинах „В боротьбі і крові здобудем право свое", декламації малих дівчат: Юстини Секот і Марії Самбір, фортепянове сольо К. Росоловичівни, скрипкове сольо Пилипа Дубаса, попис діточої орхестри, сольо-співи Т. Свистуна і В. Пеленського та мішаний хор під проводом д. М. Коцюбинського.

Не думаю тут висказувати похвали всім виконавцям, бо се забрало-б забогато місця, а тільки зазначу, що всі вони старались після своїх найлучших сил дати найлучше, все на що їх було стати, щоб піднести се велике свято.

Сценічна картина, яку уложив др. В. Галан, наочний свідок і учасник боротьби за визволенне, зробила на всіх присутних надзвичайно велике враженне. Ми бачили живий образ 1-ого Падолиста, 1918; побачили своїх Стрільців у мундурі; ми переживали тут нано-ло нам сонце волі і той цілий біль, який стискає наше серце, коли бачимо як наш ворог, підступом, зрадою та при допомозі чужих штиків позбавив нас своєї держави і самостійности. Дядько Максим (М. Рибак) яко начальник громади дав нам пречудний образ чесної, шляхотної селянської душі, а Марія (п. Рибакова) образ матері й української патріотки, яка у своєму серці переносить море страшного болю і горя, а яка не піддається, а благословить нових борців до дальшого бою. Драматичні сцени віддано з великим артизмом так, що плакали ті, що були на сцені і ті що були на салі. Четарі: С. Личак і В. Петрусик дали образ наших ідейних старшин, а Стрільці ревних боєвиків.

Д. Т. Грицей підніс вагу свята, загрів присутних до витревалости і дальшої боротьби та закінчив побажанням, щоби слідуюче Падолистове свято обходив наш нарід на вольній землі.

Др. Мишуга виголосив святочну промову на тему: Чим є для українського народу свято Першого Падолиста.

Обі промови вислухано серед глибокої тишини, яку перебивали тільки оплески на знак, що виголошені від серця слова трафляли до сердець слухачів.

На перервах грала Січова Банда, яка причинилась до звеличання свята вмілим відіграннем патріотичних пісень.

Січовики та Стрільці із стрілецької сотні держали порядок та допомагали в уладженню свята.

Збірка, яку перевели підчас свята Стрільці і дівчата, виносила $230.38.

Свято переведено спільними силами всіх братств і товариств і воно дало доказ, що коли поступається у якійсь справі солідарно, то можна доконати гарного діла, такого, яке нарід підносить, освідомлює, та загріває до народньої праці.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

При весільній забаві памятають за рідний край.

Мені довелось бути на весіллю Михайла Крайника, громадянина з Нортгемптон, який одружився з гром. Марією Сінякевич з Аллентавн. На тому весіллю сказав я кілька слів за край, а чесні гості зложили $17 та заявили свою згоду, щоби гроші вислати до краю через Обєднанне, бо воно робить чесну і патріотичну роботу та вщіплює в народі любов до свого і розумінне солідарности й карности.

Жертвували: Михайло і Марія Крайник $2; по $1: Григорій Пипюк, Марія Луців, І. Когут, Мих. Гримач, Ст. Глущак, М. Яремчук, Ст. Яблонський, І. Прийдун, Н. Савка; по 50 ц.: Гр. Крайник, Мих. Рось, Ф. Савчук, Є. Процишин, М. Крайник, Мих. Чарович, Й. Джулай, Ст. Сорко, П. Кудрик, П. Горбовий, Р. Заморський, по 25 ц.: С. Каранович, Мих. Радьо.

Григорій Пипюк.

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописи, яку дописуватель написав за кілька минут (коли її дуже потребуе, може у себе оставити відпис).
9. — Не посилати „наглих" дописий з домаганнем „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показуе, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надолужила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми, [illegible]

ЩО ДІЄТЬСЯ В ЛЬВІВСЬКИХ ТЮРМАХ?

(Зізнання політичних вязнів полк. Андрія Мельника і товаришів, яких недавно так страшно побито в львівській тюрмі).

(Продовження)

II.

КОВАЛЕНКО ВАСИЛЬ.

До слідчої тюрми при вул. Баторія 3 я прибув з поліційних арештів 3. березня 1924 р. Переночувавши на т. зв. „обсервації" разом зі злодіями — а було їх аж 18 чоловік — відпроваджено мене на злодійську келію ч. 48. На келії було 6 ліжок, але вязнів разом зі мною було 9 чоловік, так що мені прийшлося спати з вошивим злодієм на однім ліжку. Про те, що я є політ. вязень і що мені як такому, прислугують певні права, шкода було і говорити комубудь з адміністрації, бо тодішній офіціял, найблизше начальство вязнів в тюрмі Краус, заявив мені, що „у мнє нема політичних".

В кінці березня політичні вязні, т. зв. „Вовківці" оголосили голодівку, ставлячи вимоги до заряду тюрми про поліпшення своєї долі, а на самий перед відділення політичних від звичайних злочинців, допущення ґазет, право мати в келії олівці і папір до писання, допущення книжок, ліків, то що. До цієї голодівки прилучився і я, хотя і здоровлє мое було не найліпше. Голодівка тревала три і пів днів і здається була кимсь заломана, бо ні одна вимога голодуючих не була задоволена, навпаки делеґата п. Тилока президія Суду укарала 7 днями „казенки".

Після невдалої голодівки відносини в тюрмі значно погіршали. Дозорці були неможливі в свойому хамському захованню, частенько до політичних „тикали".

Десь коло половини цвітня прибули з Перемишля політ. вязні Українці і попавши в такі невідрадні відносини, зараз же приступили до акції... Під проводом „Перемишльців" на сей раз голодівка політичних вязнів увінчалася повним успіхом. Голодували 5½ днів, а серед голодуючих були дві жінки, які також мужно ухопилися до цієї єдиної зброї політичного вязня — голодівки. Поінформовані товариші передавали в той час, що головну ролю в нашому успіху відіграв голос французьких інтелектуалістів, які як відомо видали апель до культурних світа про білий терор в Польщі, та до того і ще комісія якась мала прибути з Варшави на ревізію тюремних відносин. Дійсно в кінці цвітня прибула так довго ждана комісія соймових послів, на чолі з пос. Тугутом.

Треба віддати справедливість Шановній Поліції за її щиру працю підчас відвідин останніх нашої тюрми. Кожду келію в якій сидів політичний вязень, поліція не тільки відвідала а і вислухала кождого з окрема про всі муки, які терпить людина з хвилею, як попаде до рук „орґануф безпеченьства".

Почалися жалі і скарги на побої поліції (політичних вязнів) на вимушування ґумовими нагайками зізнань, на середновічні тортури... Скарги на тюремну адміністрацію, що не дозволяе ходити до купелі що тижня (купали раз на місяць), що простирала змінюють раз на місяць, що солому в сінниках не змінює, а головно на те, що в тюрмі кожда келія дослівно повна блощиць... Келія?..

Коли тільки вонючу, брудну яму з традиційним заржавілим „киблем" можна назвати келією, то тоді так... Але це є швидче кльозет, повний міязмів... Комісія терпеливо вислухувала, занотовувала собі всі факти про побої поліцією політичних вязнів, а і Тугут зволив вислухати довшої промови ред. Чарнецького, та прирік, що все з часом „зміниться на ліпше".

Комісія відїхала... Ми знову лишилися на ласку п. Крауса, на всі способи... В середині літа 1924 р. Краус наказав побити одного політичного вязня, що і було виконано готовими на все дозорцями. Довідавшись про се політичні підняли лямент, при чім група вязнів, яка була в час криків і зойків катованого вязня на проході, силоміць вдерлася на вартівню до Крауса з вимогою негайно припинити самосуд над безборонним політичним вязнем. Переляканий Краус наробив алярму викликуючи „на допомогу" сотню узброєних поліцаїв, які були зовсім зайві, бож політичні вязні і не думали бунтуватися, а лише ставили вимогу „не катувати в судовій слідчій тюрмі одного зі своїх товаришів". Справу цю політ. вязні через своїх делеґатів довели до відома президії суду, яка розібравшись в провокаціях Крауса вирішила нарешті усунути останнього з посади офіціяла, переводячи цю секатуру на иншу посаду, здається до III. секції.

На місце Крауса призначено було Морозовського, який з початку мягенько стелив... Президія суду аби запобігти раз на завсігди „непорозумінням" згодилася на списання умови що до політичних вязнів. Варто ще пригадати, як то нашу тюрму відвідав в ті часи делеґат Міжнародного Червоного Хреста м-р. Брунель.

Отож п. Брунель в супроводі представника польського Червоного Хреста ґрафа Козібродського, обходив деякі келії з політичними та о диво! — вихвалював польське тюремництво. П. Брунель казав, що і в Швайцарії вязням живеться не ліпше, бо мовляв, тюрма є тюрмою. Зорієнтувавшись що то за делеґат політичні вязні заявили йому, що з огляду на те, що п. Брунель приїхав виключно для того аби обілювати Польщу в очах Европи, політичні вязні не мають приємности говорити з таким „услужливим делеґатом". Як відомо п. Брунель, приїхавши до Женеви, видав там брошуру — звіт зі своєї візитації, вихвалюючи польські тюрми до небес. За те ґазета Поліції Паньствовей нераз дякувала п. Брунельови за його „щиру опінію" в справах чудових польських тюрем...

З того часу аж до вересня 1925 р. життя політичних вязнів в тюрмі яко тако ішло, побої не трафлялись. Наша ґрупа „Бесарабівців" користувалась всіми пільгами, що були зафіксовані през. суду в т. зв. умовах від II/VIII. 1924. р. Що до прибуваючих нових політичних вязнів, то останні трактувались як звичайні злочинці, бо не мали ані двох проходів, ані не мали в келіях письменних приладів і т. п.

Голодівка політичних вязнів Українців; демонстрація. Прибуття до тюрми скатованих поліцією двох політичних вязнів.

До голодуючих політичних вязнів (14/IX—25) я не прилучався, натомісць приняв участь у вечірних демонстраціях 14—15. вересня, яка виникла в наслідок побиття до непритомности польською поліцією політичного вязня Костинюка, котрий лежав на мародці зовсім непритомний від побоїв.

Демонстрація.

В понеділок 14. вересня коло год. 8. вечером я почув вигуки вязнів: „На поліції скатовано Костинюка і Оленського домагаємось слідства". „Польська поліція бє! Геть з побоями політичних вязнів!" Вигуки очевидно йшли з всіх вікон, а тому і я почав також вигукувати: „Хай живе самостійна Соборна Укр. Республика! Хай живе український народ!" і т. ин.

співали: „Не пора", „Ще не вмерла". Цілком відрухово прилучився і я до співаючих вязнів. Співи і вигуки лунали по тюремному подвірю (лише з малими перервами) повад годину. На вікні я був лише час від часу; жаден дозорець з коритара не звернув мені уваги на мої вигуки. Натомісць звернуло мою увагу поводження дозорець Шеремета, який в часі моїх вигуків знаходився на тюремнім подвірю, якраз під вікном моеї келії ч. 32. Коли я вигукнув: „Хай живе самостійна Україна" то з долу (подвіря) почув голос Шеремети, який говорив до мене: „Пане Коваленко, на що вам України, аби ми були здорові". На балачку Шеремети, я не звернув уваги, тоді він майже крикнув: „нех жие корито Штайгера". На цю провокацію Шеремети я також не звертав уваги. Якраз хвилево устали голоси демонструючих і я почув, як на долі (подвірю) говорив комусь дозорець Мельник: „то спевал Коваленко, але то глос". Потім почув ще голос, який майже викрикнув: „Нех жие Петлюра", що очевидна річ відносилось до мене. Голос цей був для мене новий, бо дозорців які би говорили таким голосом я не знав. Чув я ще, як дозорець Шеремета говорив до Ліди Бернович: (келія ч. 33) „ей ти смарката, а піцюрини не хочеш? смарката жидувечка і т. п. неприємні епітети...

Я не зареагував був чим ані на провокаційні вигуки дозорців Шеремети і Мельника, ані на слова: „Нех жие Петлюра", що походили від невідомого мені осібняка. Оклик Шеремети: „нех жие корито Штайгера", ми зі Штайгером зараз же почали коментувати смішючись з Шеремети, котрий сам не раз і не два просив у Штайгера через візитирку „єдного папероса".

Ліда Бернович келія 33 натомісць зареагувала на провокаційні зачіпки Шеремети такими словами: „Ти пахолку за 100 злотих твуй син ютро пуйдзе з нами". Шеремета це крикнув до когось: „Жидзе стуль писк". Коли вигуки і співи втихли, на коритари почувся тупіт ніг. Хтось підійшов до нашої візитирки і почав дивитися до келії. Штайгер в той мент вже збирався до спання. Я підійшов до дверей, вдивлюючись в „очко" раптом почув голос іза дверей: „а, то Коваленко..." говорив ще хтось чужий, бо голоси дозорців були мені дуже добре відомі. Особа ця була в окулярах. Коли візитирка була звільнена я подивився на коритар та побачив на коритарі кілька осіб цивільних, при чім один з них високий в окулярах (сірий раглян) був знаний мені з колишніх „переслухань" на поліції комісар Смольницький. Ця група на чолі з комісаром Смольницьким поволи посувалася в глибину коритара, вів їх дозорець Дріблінг.

Присутність в тюрмі комісара дефензиви Смольницького з цивільними — ясна річ — з вивідовцями, мене дуже збентежила і я почав пильно вдивлятися в очко, очікуючи хвилі, коли то вони будуть іти назад.

Дійсно за яких 2—3 хвилини ціла група цивільних вертала назад, до сходів, і тут я вже цілковито переконався в тім, що то був комісар Смольницький (сірий раглян), а з ним 7—8 цивільних вивідовців.

На другий день 15. до нашої келії завітав начальник тюрми (в Бригідках) п. Маєвський, який увійшов до нашої келії в супроводі директора тюрми Кольберґера, асистента Ґурського і инших осіб в уніформах. Начальник Маєвський звертаючись до Штайґера, запитав останнього чи той кричав вчора, на що Штайґер відповів: „Я естем політичним пшипадково, а для тего з політичнимі вензнямі не солідаризує се". На то п. начальник Маєвський сказав: „Дзенкує пану, я любе людзі інтеліґентних", при чім говорячи ці слова до Штайґера аж двічи доткнувся рукою до шляпи, як будьто салютував. В цю хвилю я сам заявив п. начальникови, що я вигукував, співав і т. п. та хотів пояснити причину, яка штовхнула мене до цього але п. Маєвскі заявив, що він покличе мене в цій справі до канцелярії. На цьому і скінчилася візита п. начальника.

16-го о год. 1½ розносили горячу воду. Двері нашої келії відімкнув дозорець Шеремета, який звертаючись до мене сказав, (говорив він по московськи): „что ето ви, пане Коваленко, кричали вчера про Україну, насрать на Україну, лиш би ми були здорові", на що я відповів Шеремети: „Дивіться, пане Шеремета, аби ви кровю не срали", а Шеремета до мене: „Дзісяй зобачими, які пан моцни" та богато значуче усміхнувся. Свідками цеї розмови можуть бути ці два посміхохи, що розносять горячу воду як і п. Штайґер, котрий з свого боку зауважив Шереметі: "Але пан вчорай і Жидув визивал".

О годині 4 попол. раптом влітає до келії дозорець Дріблінг і криком приказує негайно зібрати свої річи, бо нас (мене і Штайґера) переводять на иншу келію. Несподіваний приказ з перекватирування здивував мене, а тому я заявив дозорцеві, що бажаю говорити в тій справі з п. офіцілом, але Дріблінг сказав, що офіціял не грає тут тепер жадної ролі, а прибув один начальник з Варшави і він обняв команду над тюрмою... Мене перевели на келію ч. 13 а Штайґера на ч. 14.

З огляду на те, що я в свій час вичистив своє ліжко від блощиць — вичистив нафтою — я просив дозволу забрати з собою і ліжко з сінником, що мені і було дозволено Дріблінгом. Прощаючись зі Штайґером я сказав: „ми ще будемо жити разом", але присутний на коритари Шеремета кинув: „так бендзе, але на другі рок".

На келії ч. 13 я зазнайомився з політ. вязнями: Укр. Люпул, Кранц (комуніст) і ще один невідомого мені призвища, також комуніст; всі три голодували.

О годині 5 вечером поверховий комендант Марцінув (старший) відбирав рапорт, підчас котрого я просив його, аби він записав мене до рапорту в справі несподіваного переносу, але Марцінув заявив: „до рапорту не пишу, тепер вже нема рапортів". Відходячи буркнув собі під ніс: „бендзе пану дзісяй лепши рапорт".

Всі ті таємничі „намена" богато давали до зрозуміння але я надаремно ломав собі голову, силкуючись розгадати затії тюремних посіпак. Але секрет цієї таємничости розвязався і то дуже швидко. Десь коло години 1½ одкриваються двері, кличуть (невідомий мені дозорець) „Люпул". Як тільки Люпул вийшов ми почули пронизуючий душу зойк: „гвалт!" „ратунку!" А потім все стихло. Кранц і другий комуніст сказали: „це кричав Люпул". Бажаючи перевірити та впевнитись щодо фактичного стану на коритари (до нас доносився тупіт ніг) я став коло дверей та відхилив обережно „очко", почав слідкувати за рухами дозорців, яких відразу зауважив ідучи в напрямку мародки в кількости 15—20 чоловік. Говорили вони між собою шепотом. Не довго мені прийшлось ждати на новини, бо за яку хвилю побачив на коритарі, як двох дозорців провадило Богдана Зеленого. Потім знову все стихло. Доносився зі сходів слабий зойк Зеленого, його продовжували бити. Шамотіння, стукіт ніг і я побачив щось страшне: інжинера Мельника ціла банда до 15 чоловік тягнула за ноги, безнастанно бючи кулаками та копаючи ногами. Лице було закрите простиралом, але я побачив так характерний ніс п. Мельника і знайомий мені жовтавий светер. П. Мельник щось сичав (уста притримував якийсь дозорець). Коло 13. я побачив в власні очи, як дозорець Аксаміт ударив інжинера кольбою в груди. Знову зойк і все стихло. В цю хвилю побачив Кольберґера і дозорця Мороза, які ніби чорти походжували по коритари. Кольберґер усміхався та сказав до когось: „Мельник і ту готув удаваць вєлькего пана". Про свої спостереження я говорив ставшому тут же за моїми плечами комуністови Кранцу, котрий з напруженням прислухувався під дверми подіям на коритари. Коли знову чую: „мордують, мордують, гвалт". Пізнав по голосі Зиблікевича. Бачу: банда дозорців веде Зиблікевича та немилосердно бе по чім попадо. Обличчя було завязане якоюсь червоною шматою, а може то була кров. Знову затихло. Аж за якої чверть години одкриваються двері 13. Закликали беззубого комуніста (справді в горі не мав зубів). Призвища його я не знаю. Відходячи він попросив у мене сірників. Ще в дверях псевдо-поліцаї вдарив його зі всієї сили в лице зі словами: „А жидзе, хцеш паліць ск. син".

Припускаючи що мене повезуть до Бриґідок, я вернувсь та спакував свої річи до власного сірого коца і... чекав.

Приблизно коло години 7 входить на келію Маліняк і поліцай (передягнений вивядовця) без номера. Маліняк каже: „Коваленко, проше": Але я сказав йому, що як що хочуть мене кудись вивести то я спакував свої річи, бо іду добровільно. Маліняк сказав на це: „жечи зоставіць, рувнеж і пальто здйонць". Говорив до мене брутально. Я сказав, що пальта не здійму бо мені зимно, але іду добровільно. Як тільки я вийшов на коритар, псевдо-поліцай тримав мене за руку, до мене підбігло кількох дозорців, а між ними: Соболь, Шеремета, Дреблінґ, Аксаміт (був з карабіном). На повороті до сходів поліцай вдарив мене кулаком поза ухо.

Дреблінґ, Шеремета, Соболь, Аксаміт з вивідовцем накинулися на мене як пси і в присутності Маліняка почали бити чобітьми під боки в живіт, а дозорця Бор, що чекав на мене на другому повороті сходів, почав затулювати своєю брудною лапою мої уста. Дреблінґ дусив за горло приговорюючи: „Я ці дам Украіне". Від дозорців воняло горівкою. Як довго продовжувалиб биття і душення мене, не можу сказати. Маліняк сказав: „пусьць го". Ціла банда дала мені стусана чобітьми і я злетів стрімголов по великих сходах вниз. В низу в вестибулі накинулася на мене ціла банда дозорців і поліцаїв та почали немилосерно бити чобітьми, кольбами так, що я аж двічі падав на землю зімлілий. В другому малому присінку, що веде до канцелярії і на прохід, я побачив (мельком) Кольберґера, Ґурського, Мельника і богато инших начальників, які смічись приглядалися як озвіріла банда била мене. Коли мене ударами випхали до порога, що лучив великий вестибуль з передсінком і я несамохіть ударив головою в плече Кольберґера, останній зміним шопотом засичав до дозорців: „в тваж не біць, тильно в бжух".

Копаючи і бючи кольбами, доштовхали мене до поліційної каритки, де вже стогнали від побоїв Воробець і Біляньский. Відтак привезли мене до Бриґідок. Як тільки я вийшов з каритки вивядовця знову почав мене бити кулаками в голову та копав чоботом (з тилу) під ребра. Дозорець, що стояв коло каритки, куди мене запроваджено, боронив мене такими словами: „досить бити, ми не маємо приказу". Вкинули мене до казенки на жіночім відділі. 17. рано відвідав мене заст. лікаря Шмарко, котрий бачив як я відплювував кровю. Я зажадав лікаря. О годині 10. прийшов лікар радник Гайсиґ, котрий вислухавши мої груди сказав, що дійсно „зле" але він нічого не може зробити наразі, а піде поінформується. Лікаря я більше не бачив у себе, продержавши в казенці до 20. у вечері. Приходив 18. дир. Клюк, який сказав, щоби я не авантурував, бо мене покарано казенкою на 8 діб, але про це мене ніхто раніш не повідомляв. 21. я був нарешті представлений лікареви, який сконстатував побиття кольбою лівого коліна, опухоль на ребрах з лівого боку а крім того удар в ліву щоку біля ока. Судова лікарська комісія зовсім не оглядала, сміючись з моеї енергії і на острий біль в лівому боку та вязні намагалася збагателізувати побиття.

(Дальше буде).

ЯПОНІЯ ПРОТИ КУРЕННЯ.

В Японії великі поступи робить проґібіція. Крім боротьби з алькоголем є теж боротьба з куренням, з папіросами. Міські власти в Токіо ухвалили внесення, щоби уряд заборонив курити людям, які ще не скінчили 20-го року життя. Один епископ у Японії, який недавно відвідав Лондон, заявив там, що до пятьох-літ напевно проженуть із Японії звичай куреня. З алькоголем треба боротися трохи довше.

СМІХ І ПРАВДА

Такою назвою охрестили гумористичний журнал, який на днях появиться з друку. Цю назву подала товаришка С. Дубинова, 90 В. Седар Ст., Бостон, Мас., і вона являеться тою щасливою, що одержить конкурсову нагороду.

ПЕРШЕ ЧИСЛО ЖУРНАЛА ВИЙДЕ 15. ПАДОЛИСТА Ц. Р. і буде розіслане тим, що до того часу зголосяться з ПЕРЕДПЛАТОЮ.

Дуже буде жалувати той, хто не дістане першого числа. Хтож хоче мати гумористичний журнал від першого числа, той добре зробить, як по прочитанню цього оголошення вишле передплату.

Умови передплати слідуючі:

На рік	$2.00
На пів року	1.25
Поодиноке число	0.10

При нагоді редакція і адміністрація журнала „СМІХ І ПРАВДА" складае сердечну подяку тим сотням товаришів і товаришок, що взяли участь в конкурсі і висловлюють надію, що ті Шановні конкурсанти зроблять від себе все можливе для поширення того журналу. 259-60

Адреса Редакції і адміністрації:
HUMOR AND TRUTH
15 E. 3rd STREET, NEW YORK, N. Y.

ДО КАНАДИ.

Нове іміґраційне право в Канаді позволяе зелізничим компаніям спровадити тільки фармерських робітників і служниць, кілько Канада буде потребувати. Тому що головні бюра зелізничих компаній е в Монтріол і вони будуть видавати позволення, звертайтесь до нас з купном шифкарт еще і тому, що з нашим бюром е сполучений North Western Employment Agency, де що дня зголошуються фармері за фармерськими робітниками, а хлібодавці за служницями. По всякі інформації пишіть на адресу: **Canada Steamship Agency, Ukrainian Department, 378 Craig St. West, Montreal, Que., Canada.** Властителем обох бюр е **P. J. Henry,** мировий судія. 250—

ВСЕСВІТНА ІСТОРІЯ.

Написав М. Чайківський. — Всесвітна Історія часть I.: старинна історія стор. 280. — Є се нове видання популярної (за др. Туґецом) Історії, написаної коротко і звязково. В новому сьому виданню богато ілюстрацій. — Часть II.: середні віки, стор. 248. — В сій частині звернено належну увагу на укр. історію, чого давніше не бувало. — Часть III.: нові часи, стор 804. — Сей підручник доводить історичні події до 1911. р. Як і в другій частині, так і тут, звернено велику увагу на укр. історію і на жиці подійи бувших історичних літ.

Всі три томи в оправі $3.25.

"SVOBODA"

ЗОЛОТА КНИГА

Ювилейної Кампанії Українського Н. Союза

ВІД 10 ДО 20 НОВИХ ЧЛЕНІВ ЗОРҐАНІЗУВАЛИ:

(Продовження).

Братство св. Петра і Павла, від. 86. У. Н. Союза, в Олифант, Па., зорґ. 13 повнолітних і 6 дітий — разом 19.

Се є оден з найстарших відділів в орґанізації. Розметова система до реформи не давала кріпкої підстави орґанізації ані не вязала нічим ні членів ні відділів тож і не диво, що яка небудь реформа або й звичайна кириня легко їх розбивала. І власне відділ 86. був до реформи одним з тих, котрі дуже легко руйницьким впливам піддавалися. В 1910 році мав вже близько сотки членів, та кириння з якої повстала нова орґанізація майже їх всіх потягла за собою. Лишилися тільки о. Іван Сендецький, Василь Баґан з жінкою Анною, Михайло і Андрій Іваницькі, Іван Савчак, Микола Гулячок, Микола Ґірман, Іван Крутин і Андрій Тарас, і вони дня 29. січня 1911 р. сей відділ відновили та через чотири роки до реформи придбали около пів сотні членів. Відділ сей тоді звався Братство Пресвятої Богородиці, яку то назву в грудни 1913 р. змінив на Братство св. Петра і Павла. Реформа в 1915 р. знов потрясла сим відділом так, що в марті 1915 р. осталося вже лиш 5 членів та з того часу відділ сей став стало розвиватися і днесь вже має 66 повнолітних і 23 дітий — разом 89 всіх обезпечених в У. Н. Союзі. Тепер тим відділом управляє Григорій Сайкевич як предсідатель, Трофим Мороз як секретар і Олекса Шийка як касієр. Щойно реформа так сей відділ як і всі інші, поставила на сильних підвалинах, а розумна і чесна господарка стягнула много нових і старих членів. До найстарших Союзовців, котрі прийшли з переступними листами, зачисляються: Клемен Дзюза, род. з Кролек Волос., Сянік, Гал., членом У. Н. Союза від 1894 р. Стефан Кузьмяк, род. Перунки, Грибів, Гал., членом У. Н. Союза від 1894 р. і Семен Митренко, род. Завадки, Сянік, Гал., членом від 1894 р.

В Ювилейній Кампанії відзначилися:,

Михайло Пащук, род. Хлівчане, Рава Руська, Гал., зорґ. 11-ох, і Семен Петрочко 2-ох.

———o———

Братство св. Петра і Павла, від. 242. У. Н. Союза, в Фреквил, Па., зорґ. 13 повнолітних і 6 дітий — разом 19.

Відділ сей заложений 28. лютого 1921 р. Тепер під управою Івана Криби як предсідателя, Ілька Гарбіста як секретаря і Давида Радковського як касієра, а всіх членів є 112, з котрих 69 повнолітних а 43 дітий.

В Ювилейній Кампанії відзначилися:

Іван Гришко, род. з Щавного, пов. Сянік, Гал., зорґ. 11-ох членів, Ілько Гарбіст 1-го, і Іван Криба 1-го.

———o———

Товариство „Запорожська Січ", від. 251 У. Н. Союза, в Клівленд, Огайо, зорґ. 13 повнолітних і 6 дітий — разом 19.

Відділ сей був заснований дня 24. липня 1909 р. з 34 членів під проводом Стефана Легкого, Андрія Турчика і Михайла Яндрусечка. З членів основателів досі в тім відділі перебувають: Йосиф Цьобан, Микола Гавриляк, Стефан Модний, Михайло Пелех, Микола Страп і Михайло Купчик. Днесь в тім відділі є 123 повнолітних і дітий.

В Ювилейній Кампанії відзначилися:

Микола Страп, род. Ляшки муровані, Ст. Самбір, Гал., зорґ. 6-ох, **Василь Козир 2-ох,** Катерина Козир 2-ох, Григорій Коростенський 2-ох і Анастазія Страп 1-го.

———o———

Братство св. Петра і Павла, від. 57. У. Н. Союза, в Когус, Н. Й., зорґ. 13 повнолітних і 4 дітий — разом 17.

Сей відділ складаеся з 62 повнолітних і 34 дітий, разом 96 всіх обезпечених в У. Н. Союзі. Є се оден з давних відділів під вправною управою Григорія Недільського як предсідателя, Михайла Петрика як секретаря і Филимона Шаршиновича як касієра. Найстаршим Союзовцем в тім відділі в сю пору є Еміль Михаляк, род. з Гладишова, Горлиці, Гал., котрий вступив до У. Н. Союза 11. жовтня 1901 р.

В Ювилейній Кампанії відзначився:

Онуфрій Лесняк, род. з Красной, пов. Кросно, Галичина, зорґ. 13-ох.

———o———

Товариство „Український Молодечий Клюб Поступовий", від. 70. У. Н. Союза в Джерзи Ситі, Н. Дж., зорґ. 12 повнолітних і 16 дітий — разом 28.

Се старий відділ з незвичайною історією. Заснували його 4-ох Михайлів, а саме: Михайло Келичава, Михайло Рибка, Михайло Березняк і Михайло Каніщак, тай „Клюбом чотирох Михайлів" прозвали. Було се в жовтни 1902 р., а в маю 1903 р., коли до того клюбу пристало більше число членів, приступили як відділ до У. Н. Союза. З чотирох Михайлів двох перших ще до днесь є членами того товариства. Михайло Каніщак помер а Михайло Березняк виступив. Назву „Клюбу Чотирох Михайлів" змінено офіціяльно на „Руський Молодечий Клюб Поступовий" в лютім 1905 р. Слово „Руський" замінено „Українським" в 1915 р. Відділ сей був дуже активний і тому богато членів приеднував з всіх сторін міста. В 1910 р., для вигоди членів поділився на дві части так, що часть членів з долини міста відбувала осібні мітинґи на „долині" міста, а друга часть на горах міста, тамже й відбувала свої мітинґи. Уряд був оден для обох частин. Так було аж до 1915 р., коли то частина з гір міста відлучилася і вибрала осібний для себе чартер союзовий, як відділ 270-тий. Того самого 1915 р. розбилася частина на „долині" міста з чого повстав новий відділ 170-тий. В той спосіб з одного повстало три великих відділів, з котрих ориґінальний відділ 70-тий є й до нині найбільшим і найбогатшим товариством в Джерзи Ситі. Клюб сей мож сказати дав почин цілому орґанізаційному життю в Джерзи Ситі. З него повстали найбільші відділи Союзові і з него брала почин всяка громадська робота в місцевости. І тепер відділ сей є все активним, стоїть сильно матеріяльно і морально, то й не диво, що к ньому всегда нові члени горнуться. Відділ сей тепер має 146 повнолітних і 115 дітий — разом 261, під управою Дмитра Павлини як предсідателя, Антона Онисика як секретаря і Петра Дубовецького як касієра.

В Ювилейній Кампанії відзначилися:

Антін Онисик, секретар, род. Торки, Перемишль, Гал., зорґ. 6 повнолітних і 16 дітий, Іван Стадник 3-ох, Петро Дубовецький 1-го, Павло Пацала 1-го і Петро Маційовський 1-го.

———o———

Товариство „Сокіл", від. 336. У. Н. Союза, в Клівленд, Огайо, зорґ. 12 повнолітних і 11 дітий — разом 23.

Товариство Сокіл складаючеся з 17 членів під проводом В. Волянського, М. Марад і Ю. Коцішовського вступило як відділ до У. Н. Союза дня 25. жовтня 1912 р. Днесь тим відділом управляє Григорій Кісіль як предсідатель, Семен Постолюк як секретар і Михайло Савчак як касієр. В відділі є 75 повнолітних членів і 28 дітий — разом 103 всіх обезпечених в У. Н. Союзі.

В Ювилейній Кампанії відзначилися:

Григорій Кісіль, предсідатель, род. Піски, Львів, Гал., зорґ. 19-ро.

Семен Постолюк, секретар, зорґ. 4-ох нових членів.

Григорій Кісіль.

Семен Постолюк.

———o———

Товариство „Запорожська Січ", від. 388. У. Н. Союза в Честер, Па., зорґ. 12 повнолітних і 7 дітий — разом 19.

Тов. Запорожська Січ в Честер, Па., в числі 16 членів під проводом Стефана Ґлоховського, Гната Бандровського і Василя Волошанського вступили до У. Н. Союза 9. мая 1914 р. Тепер відділ сей має 94 повнолітних і 60 дітий — разом 154, а управляє ним: Петро Пазюк як предсідатель, Стефан Мелько як секретар і Йосиф Бренгілевич як касієр.

В Ювилейній Кампанії відзначилися:

Петро Огар, род. Білина Вел., Самбір, Гал., зорґ. 9-ох, і Стефан Мелько 3-ох.

(Дальше буде.)

ДЕЩО ПРО ІНДІЯНСЬКЕ ПЛЕМЯ СІЮ.

Свого часу представники індіянського племени Сію внесли перед судом скаргу проти федерального правительства, у якій домагаються виплати кількасот міліонів долярів як відшкодовання за неправно заняті „блідими лицями" своїх прадідних земель. При тій нагоді Американське Ґеоґрафічне Товариство пригадало історію сего колись великого і могучого племени.

Попри племя Овджібва Сію-Індіяни є найчисленнійшим індіянським народом на північ від Мексико та безумовно найбільше войовничого з усіх племен північної Америки. З того часу, як вони жили на дорозі зі східних стейтів до Каліфорнії і до Ореґону, криваво записались у памяти перших переселенців і піонірів, які йшли на захід, імена їхніх ватажків як „Червоної Хмари", „Божевільного Коня", „Дощ в Лице", та широко звісного „Сидячого Бика" (Ситінґ Бул). Від поодиноких сіюських родів одержали свою назву стейти Дакота, Міннесота, Небраска, Аркензас, Айова і Мізурі та місцевости Омаґа, Кензас і инші.

Перед приходом білих племя Сію жило у лісистих околицях над берегами Атлянтійського океану. Під напором білих вони вимандрували на захід, де посідання коней та стріча з буйволами перемінили їхній спосіб життя. Називали вони себе Дакотами, а назва Сію є француським перекрученням овджібвського слова, яке означає „малі вужі" або „вороги".

У своїй новій домівці Сію боролись проти приходу білих. У війні за незалежність Злучених Держав стояли по стороні Анґлії і щойно у 1825 році на „Собачій Прерії" у теперішнім стейті Вісконсин заключено з ним мир, де за ними оставлено територію, занимаючу половину теперішної Мінесоти, дві третини обох Дакот і великі части теперішних стейтів Вісконсин, Айова, Мізурі і Вайомінґ. В 1837 році Сію продали усю свою землю на схід від Міссісіпі, а у 1851 більшу частину Міннесоти. Та виконування умов того купна викликало між ними невдоволення і 1857 р. вони вирізали богато поселенців на границі Айови і Міннесоти. 1862 року масакра повторилась і в ній згинуло більше чим 1,000 кольоністів. Бої з Сію тревали тоді шість літ і аж в 1868 році заключено з ними мир, який незабаром зломали білі майнери, які посунулись до „Чорних Горбів" шукати за золотом. Пішли переговори, щоб Сію помістити в окремих резервациях, та тодішний їх вождь, славний „Сидячий Бик" підняв повстання і у 1876 р. біля Литл Біґ Горн окружив кілька соток американської кавалерії і вирізав їх у пень. Коли прийшла поміч, „Сидячий Бик" втік до Канади і Сію мусіли приняти услівя уряду та приняти пять резервацій на життя. Резервації ті були о половину менші, як їх дотеперішні посілости. „Сидячого Бика" помилувано і позволено йому вернути. Та в 1891 р. він почав наново заворушення, тим разом на релігійнім тлі. Коли хотіли його арештувати, він почав ставити опір і згинув від кулі американського урядника. Заворушення покінчилося масакрою Сію, у якій згинуло їх більше, чим 300.

Від того часу Сію не хватали вже за збрую і замісць луками та рушницями вони тепер доходять вже своїх прав модерною збруєю — судом. Не знати лише, який буде успіх сеї зміни їхнього способу вовання.

НЕЩАСТЄ.

В одному селі жили собі люди спокійно та працювали на хліб, помагаючи один другому. Аж тут одної днини принесло до села боярина. Боярин, не питаючи громади, забирае поле, пасовиска, луги, забирае ліс, будуе рогачку, щоби дерти з селян мито, словом — пан, властитель не тільки поля, ліса і всякого громадського добра, але й душу хотівби загарбати. Та не попав він між рабів, а між мудрійших, здорово думаючих людий, які давай боярина з села викурювати.

Як сі хлопи дали собі раду з непрошеним наїзником, як завзято і мудро оборонали свої права і вольности своєї громади, довідаетеся з книжки: Захар Беркут, написаної Іваном Франком, яку Свобода радо Вам вишле по одержанню від Вас $1.50 нові ордером або марками.

Якраз тепер пора читати, і то конче, ту прекрасну книгу нашого великого писателя, щоби причинитися єдности, орґанізованости та солідарности до ...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

———o———